

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politică chibzuită.

(*) Ca și în orice manifestare omenească așa și în politică s'a validat întotdeauna principiul chibzuitei și al prudenței, fără de care nu se pot câștiga rezultate statornice.

Un exemplu din cele mai eclatante, cum poate puțin evenimentele politice l-au confirmat mai convinsgător acest principiu, este dezastrul Bulgariei și triumful României.

Pe deoparte aspirații neînfrâdate, încordate până la extrem de o conducere politică oarbă pentru realitatea împrejurărilor, un joc hazardat cu destinele unei țări, ce fatalmente trebuia să se sfârșească catastrofal.

Pe de altă parte o situație politică din cele mai norocoase, favorizată de împrejurări prielnice și exploatarea întru realizarea celor mai temerare poftă de cucerire fără rezistențe din nici o parte.

Aci însă în momentul dat o înfrânare a pottelor de răzbunare, o politică prudentă condusă de oameni cuminiți și prevăzători, o politică adevărat creștină, care scoate sabia din teacă nu spre a tăia pe vrășmaș în bucăți, ci spre a-i apăra țara de nimicirea totală, asigurându-și bineînțeleș în același timp hotarul țării proprii cu o brazdă nouă de graniță mai tare.

Exemplul admirabil al României, care prin politica ei înțeleaptă a pus în uimire întreaga lume cultă, cum nu o putea face poate nici un rășboiu sângeros al ei, al cărui final nu s'ar fi putut prevedea, — ne poate fi și nouă în cadrele înguste ale politicii noastre de model vrednic de imitare.

Lupta noastră aici este o luptă de conservare națională, o luptă pentru apărarea existenței noastre culturale și materiale. E lupta unui neam, ce n'are nimic față cu un adversar, care are toată puterea în

mânile sale. Va se zică tocmai situația diametral opusă a României față de Bulgaria. Ce mai avem și noi astăzi, mult puțin, am câștigat în timpuri mai favorabile prin politica chibzuită a unui Șaguna și prin sirguinta noastră proprie.

Șaguna putea eventual să ne câștige pe vremuri nu numai autonomia bisericească, dar și cea națională, așa cum o ceruse într'o vreme, pe seama tuturor Românilor din întreaga monarhie. Dar politica lui Șaguna fiind o politică reală, o politică prudentă, a ținut și el, ca bărbății de stat de azi ai României, să nu exploateze o situație favorabilă poporului său până la extrem, căci prin o acțiune nechibzuită putea perde totul.

De aceea, conducătorii unui stat și ai unui popor, vor avea cu atât mai mari șanse de reușită, în orice împrejurări, cu cât politica ce o poartă ei va fi mai reală și mai chibzuită. Căci politica de sentimente n'a dus niciodată la scop și la rezultatele așteptate dela ea. În politică trebuie să predomină mintea, nu inima, deci politica trebuie croită astfel, cum o stabilește judecata calmă a oamenilor luminați, chemați să o croiască.

Nu ne vom da legați prin nici o promisiune vagă, și nu vom ceda nimic din ce ne-am câștigat; ci, conștienți de forța noastră ca neam și de valoarea noastră ca element de cultură, nu vom pregeta a cere ceea ce ni se cuvine. Nu ne vom renega trecutul și cu atât mai puțin ființa și sufletul nostru românesc. Căci renegații unui neam n'au contribuit niciodată la înălțarea lui, dar nici nu i-au putut face multă stricăciune. Însă tot așa de clar s'a dovedit, că nici fantesistii și extremiștii n'au putut obține rezultate politice reale și statornice pentru viitorul unui popor, în schimb însă au putut strica mult, tocmai în momentele cele mai hotărâtoare. Exemplul tipic în această direcție ni-l dă fostul ministru-pre-

zident și ministru de externe al Bulgariei, Daneff, care prin încăpăținarea lui extremă era să-și ducă patria la peire.

Ca și în viața individului, așa și în viața popoarelor, nu se poate ajunge la învingere, fără ca mai întâi să te învingi pe tine însuși în poftă și aspirații, pentru cari în împrejurări date puterile tale sunt mărginite.

O politică națională conștientă, sincer simțită din toată inima, dar condusă de minte și înțelepciune, — aceasta este calea pe care va trebui să urmăm de aci înainte și noi, dacă voim să ajungem la reale succese în aspirațiunile noastre legitime și realizabile. Să învățăm dela alții, din pășaniile altora, pentru că e mai bine decât dacă alții ar învăța din pășaniile noastre, când acestea ar fi dureroase și dezastroase pentru noi.

Mobilizare parțială. Intre Serbia și Albania s'a ivit un conflict, care a îndemnat guvernul din Belgrad să hotărască o mobilizare parțială a armatei și trimiterea de trupe la graniță, deoarece Albanzii au intrat pe teritoriul sârbești. S'au și produs ciocniri între trupele sârbești și între Albanzii aproape de localitatea Dibră. Sunt temeri de serioase complicațiuni.

Reforme. Ministrul de justiție Dr. Balogh a declarat, că voiește să reformeze instituția *curții cu jurați*. În ministerul de justiție s'au și făcut lucrările pregătitoare în această chestiune. Intre alte modificări, ce se vor introduce, se vorbește că pe viitor jurații n'au să-și aleagă președinte din mijlocul lor, ci *președintele pertractării* va conduce și desbaterile juraților la aducerea verdictului. Afară de reforma aceasta se mai plănuiesc și altele. Și anume se pregătește în același ministeriu un proiect pentru o nouă *lege de presă*, care va fi prezentat camerei încă în sesiunea de toamnă.

Proprietatea mare și mijlocie în Transilvania.

Moșierii mari și mijlocii din Ardeal au ținut în 7 Septembrie n. c. un congres în Cluj, în scopul aflării căilor și mijloacelor, pentru a fi apărați în contra Românilor, cari le cumpără mereu moșiile. Dar în loc de a afla calea cea adevărată care ar putea duce la scop și care este: *munca și cruțarea*, domnii nemeși din Ardeal, mai mult ori mai puțin scăpătați și îngodați în datorii, au aflat de bine a se adresa *statului*, în rezoluțiunile luate, cu cererea, ca statul să-i scape din năcaz. Să le dea împrumuturi ieftine și mari, cât se poate de mari, să le reducă dările, să le cumpere cu prețuri bune moșiile și multe alte lucruri cer nemeșii, dintre cari numai acela lipsește, ca statul să oblige pe Români prin lege, să muncească earăși pentru nemeși, lucrându-le pământul gratis, ca în vremea iobăgiei. Rezoluțiunile congresului proprietarilor mari și mijlocii maghiari din Cluj sunt atât de boacăne, încât însuși guvernamentalul „*Pester Lloyd*” se vede îndemnat să dea o lecție nemeșilor din Ardeal într'un articol, pe care-l dăm și noi aproape în întregime, după cum urmează:

„Dintr'o adunare a proprietarilor mari din Transilvania s'a înălțat un strigăt de nedăjduit în țară, strigăt care a găsit răsunet în presa întreagă: „Stăpânirea pământului, în Transilvania, amenință să treacă, din mâinile clasei istorice, vrednică de încredere din punctul de vedere al statului și din cel național, în mâinile țărănimii române”.

Să nu ni se pară neînsemnată primejdia. Este un adevăr prea cunoscut: cine are pământul, are și țara. Aiurea rostul acestui adevăr poate fi trecut cu vederea; în Transilvania însă, — unde Sașii, în ciuda culturii lor înalte, și poate chiar din pricina ei, merg împutinându-se, unde Ungurii, în ciuda tuturor silințelor ce s'au făcut de-a-i sprijini, de-abia stau locului, iar țărănimia română se înmulțește și se întărește din ce în ce mai mult (cu toate pedecile ce i se pun din toate părțile. Red). — lucrul este cu desăvârșire grav.

Aci fenomenul constatat de proprietarii maghiari pune un problem arzător. Opinia publică nu poate rămânea nepăsătoare la strigătul de alarmă al proprietarilor mari și mijlocii unguri din Transilvania. Trebuie cercetat cu luare aminte, dacă primejdia e așa de mare cum o arată această clasă socială enervată, și întru cât statul și societatea ar putea da ajutorul cerut.

Că proprietarilor mari și mijlocii din Transilvania le merge rău, deși alcătuesc

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Urmare).

Uitându-se dela o vreme îndărăt vede, că Karan-Koa, care pe aici să-l înhațe, s'a poticnit. Sare la el, îl străpunge și urmează fuga. Ceata de negri sosește, află pe șeful străpuns și îl deplâng.

La râul din apropiere Tolly se ascunde așa, că negrii nu-l mai află. El se departă cu precauțiune. Departe, la o colibă de vânători, e îngrijit bine după suferințele îndurate.

De atunci Tolly s'a lăsat de vînat.

Recenziune. Narațiunea de față are meritul d'a ne face cunoscuți cu starea înapoată a negrilor din America, cu traiul lor, cu ocupația și credințele lor deșarte. Atât ca fond, cât și ca formă e bine predată, stărnind interesul cetitorului de a afla desnodământul întâmplărilor.

Ea ne duce pe răurile neumblate ale Americii, prin pădurile sălbatice și prin șesurile necultivate, pline de bivoli și animale sălbatice. Ne arată corabia ce se ivește pe luciul mării, aducând cultură și lumină în întunecul ce stăpânește încă pe aici.

Dacă broșurica ni-ar prezenta chipuri și peisaje în marginile povestirii, ar fi mai

interesantă. Atunci ar putea fi pusă cu succes în mâna elevilor din cursurile superioare (10—12) și de repetiție (12—15 ani) ale școalelor noastre, și a adulților, ca și în mâna elevilor școalelor medii.

Și tiparul ar trebui să fie mai mare. Poate nici titlul cărții nu corespunde narațiunii.

Dacă elevilor noștri le spunem lucruri de prin America, să le spunem și despre haiducii codrilor noștri cu potera ce trece dealul, ori să le spunem câte ceva despre Bogdan Dragoș, despre Radu Negru Vodă, despre Moldovenii noștri din Basarabia, despre românii din Balcani ș. a. Va fi asta o lectură duiosă și va străbate mai adânc în sufletul lor. Și dorul de carte se va desvolta mai mult în pătura poporului dela sate.

Nr 16. *Sceptrul piticilor Vambuti.*

Reasumare. Doi oameni din expediția lui Stanley stau la povești. Unul spune despre pitici, de satul cărora sunt aproape. Se așază tabăra. Cei doi fac găuri în pământ pentru a ridica un cort, dar săcurea se lovește de ceva. E sceptrul unui rege al piticilor. Ei ascund sceptrul.

Ducându-se după apă la râu află, că o ceată de pitici a furat din tabăra lui Stanley o ladă cu munițiuni. Piticii sunt urmăriti de cei doi. Se încinge o luptă între ei și piticii îi dețin.

Duși în tabăra piticilor prizonierii se tem, că vor fi mâncați de aceștia.

Regele ține sfat cu piticii. Pe prizonieri îi cheamă înaintea sa să le arate mănucărea puștei. Ei țintesc în sanctuarele piticilor (două capete de animal puse în vârful a doi pari). Piticii se revoltă și s'ar cu cuțitele la ei, când primesc ștărea, că vine inimicul.

În spaima piticilor prizonierii o iau la fugă, dar prinși cu arcanul sunt legați.

Piticii se pregătesc, să-i ardă de viu. Însă inimicul îi cheamă la luptă. Regele piticilor Kimo-Rima ese învingător. Intorși dela luptă piticii ș'apoi regele fac asupra braului cu care sunt legați prizonierii de pom încercări de a-l ochi cu pușca. Regele nimerește braul.

Dela prizonieri vrea să afle unde sunt puștile lui Bula Matari (Stanley). În momentul când să fie junghiați ei spun, că le va descoperi unde sunt puștile și sceptrul.

Arătând sceptrul piticii joacă de bucurie, iar prizonierii folosesc prilejul de fugă și ajung ear în tabăra lui Stanley.

Recenziune. Narațiunea ne arată o mică întâmplare din călătoriile lui Stanley și ne pune încâtva în lumină asupra neamului piticilor. Atât ca fond, cât și ca formă istorioara e interesantă.

Ea poate fi cetită de elevii și e levelă cursurilor superioare ale școalei poșțorale

(10—12), de cei din școalele de repetiție (12—15 ani) și de adulți, ca și de cei din gimnaziu.

Dacă tiparul ar fi mai mare și ar avea și ilustrații, broșura de față, arătând persoane, ținuturi ș. a. amănunte din viața piticilor, ea ar fi și mai plăcută.

Dacă pe lângă aceste ni-ar face descrierea în colori vii a acestui popor din povești cu datinile, traiul, organizarea lor narațiunea se va prezenta și mai interesantă. E știut, că copiilor mai ales nimic nu le alimentează mai mult fantazia, ca povestirile de tot felul; narațiunea de față le va face bune servicii din acest punct de vedere.

Peste tot cetitorilor noștri să le dăm lectura pe care ei o pot consuma, lășind tot mai mult dorul de citit.

Mercurea, 26 Maiu 1912.

Nicolae Simulescu
inv. în penz.

I. Georgina M. Craik. Povestiri pentru tinerime, traduse din englezește de Adelina Tăslăuanu.

I. Sărmanul Neptun. În istorioara aceasta ni se povestește istoria unui căne bătrân și simplu Neptun. Pentru simplitatea lui e desprețuit de oameni și de semenii lui chiar. Singurul lui prieten era Harry, copilul stăpânului, căci acela se ocupa din când în când cu el, de aceea fi și iubea pe Harry; ear când Harry e furat de

clase conducătoare din punct de vedere social și politic, nu mai încapă îndoaială, și nu avem nevoie de statistică lungă, ca să învederăm lucrul.

Cei doi ani agricoli din urmă au fost foarte răi. Din această pricină nu și-au putut plăti datoriile ipotecare și la celelalte, cari li apasă. Urmarea este, că se vor scoate moșiile la vânzare, iar țeranii români le vor cumpăra. Și'n vis li chinue gândul pe proprietarii unguri, că pământul moștenit de la părinți și care este fundamentul vieții lor economice, va fi vândut cu toba. Aceste griji au făcut pe proprietarii unguri din Transilvania să se adune și să arate țăării întregi primejdia ce-i amenință.

În Transilvania nu-i lucru indiferent, din punct de vedere al statului, din punct de vedere economic, politic și național, în mâinile cui va fi pământul hrănitor, izvorul tuturor energiilor vieții. Și dacă este vre-o puțință de-a înălțura primejdia, de-a păstra pământul în mâna acelei clase, care l-a stăpânit până acum, nici o jertfă nu trebuie privită ca prea mare.

Dar e întrebare: oare înainte de acești doi ani răi nu s'a făcut în Transilvania înstrăinări însemnate de proprietate? N'au trecut întinderi mari de pământ din mâna proprietarilor mari și mijlocii într'ale țăranilor români?

Răspunsul e foarte amenințător. Cu mulți ani înainte proprietarii au vândut peste o sută de mii jugere cadastrale. Mai mult încă: moșiile vândute nici nu erau încărcate cu datorii! Ne întrebăm deci: pentru ce au fost vândute?

Nu e tocmai greu de răspuns — zice „Pester Lloyd”. — Agricultură și gospodăria ce fac proprietarii mari și mijlocii este foarte primitivă, cu desăvârșire extensivă. Din această pricină aduce prea puțin folos la capitalul băgat în moșie, abia peste 3 la sută. Pe de altă parte, prețul moșiilor se urcă mereu (în urma stăruinței Românilor de-a le cumpăra. Red.), iar procentul capitalului mobil, așa de căutat în industrie, comerț, etc., e deasemenea tot mai mare. Iată de ce proprietarii și-au făcut socoteala să vândă cu preț foarte urcat moșiile, care le aduce 3 la sută, și să bage banii luați în întreprinderi, cari dau mult mai mare folos. Interesul personal i-a făcut să nu se uite, nici la interesul nației maghiare, nici la rostul politic și social al acestei proprietăți istorice.

Asta e pentru trecut.
Ce e de făcut, însă pentru nevoea pricinuită de cei doi ani urmă răi?

Proprietarii au cerut statului să cumpere moșiile în primejdie de-a cădea în mâna Românilor și să le vândă în loturi la țărani unguri, aduși din alte părți și așezați aci.

Ziarul numit protestează însă în chipul următor împotriva obiceiului de-a căuta scăpare numai și numai la stat:

„În țara noastră nime nu se razimă pe energia sa, toți aleargă la ajutorul statului. Cum nu merge ceva bine, oamenii își îndreaptă privirile la stat. Statul să clădească, statul să cumpere, să vândă, să întemeze fabrici, să împartă moși în loturi pentru țărani etc. Că proprietatea mare și mijlocie a Ungurilor din Transilvania nu trebuie să se vândă cu toba, și puterea politică și socială ce dă ea să nu treacă în mâni mai puțin vrednice de încredere din punct de vedere al statului și al nației este în adevăr o datorie de înaltă prudență politică. Dar exproprierea de cătră stat să fie

niște oameni răi, el îl caută, îl găsește și-l redă stăpânului, simțindu-se fereit că și-a putut arăta recunoștința față de Harry.

Subiectul ca atare e potrivit pentru copii, luat fiind din cercul vieții lor, (viața animalelor), însă espunerea fiind prea lungă (ar fi putut fi mai scurtă) și limba puțin cam greoaie, cuprinzând expresiuni superioare cercului de cunoștințe al devilor școalei populare, cetirea ei nu e potrivită pentru copii de 6—15 ani, ci numai pentru adulți. Accentuarea prea deasă a simplității lui Neptun, justificată prin neîngrijirea de el, detrage mult din esteticul istorioarei. Ceea-ce ridică pe Neptun sunt însă calitățile lui bune ca: blândețea, omnia, bună-tatea, cinstea, iubirea, credința, calități cari la semenii săi erau înlocuite cu aroganță, dispriet, fățarnicie și lingușire.

Însemnătatea și scopul educației al acestei istorioare e pe deplin ajuns, când calitățile bune ale lui Neptun însușite fiind, vor ajuta la formarea caracterului cetitorului.

2. *Ochi albaștri și Coadă lungă.* O șorecioaică bătrână, o adevărată gospodină istovită de multele griji familiare și în timpul din urmă îngrijită de norocirea ficeii sale celei mici Ochi Albaștri, în curând găsește de ginere pe un tinăr șorecel Coadă-lungă. Mama soacră văzând ușurătatea pă-rechei tinere, cunoscând greul vieții, căuta ca prin sfaturi înțelepte să le atragă aten-

oare singurul mijloc spre a înălțura acest rău vremelnic?

Parlamentul a înființat nu de mult banca zisă altruistă, statul a pus în ea capital însemnat. Aceasta are menirea de-a face o politică națională tocmai în chestia proprietății agricole și lucrează sub controlul cel mai întins al statului. Această bancă ar putea plăti datoriile ce apasă proprietatea de care vorbim, și deci ar putea înălțura primejdia izvorâtă din pricina celor din urmă doi ani răi. Statul ar trebui să impune băncei acest lucru. Mai apoi proprietarii ar plăti în anii buni și această datorie cătră banca altruistă. N'ar mai fi deci primejdia, ca moșiile să se scoată la mezat și Românii să vie să le cumpere. Cu atât mai mult această operație se impune, cu cât în împrejurările grele de astăzi și într'un viitor mai depărtat chiar statul n'ar fi în stare să găsească 50—60 de milioane de coroane, cât ar trebui pentru a cumpăra moșiile în primejdie.

Neapărat, înălțurând primejdia aceasta nu'nseamnă că starea proprietății ungurești agrare s'a îmbunătățit trainic.

Odată scoasă din această criză, clasa proprietarilor ar avea datoria să și încordeze toate puterile și să înălțure pricinile adanci ale relelor.

Moșiile aduc venit mic, fiind-că proprietarii le exploatează extensiv și nerațional.

Ca să și sporească venitul, trebuie să facă agricultură și gospodărie potrivită cu învățăturile științei. Le trebuie trei lucruri: întâiu mașini agricole și unelte, apoi creșterea de vite mai numeroase și mai alese, în sfârșit trebuie să întrebuințeze seminți selecționate. În aceste privințe statul le poate da sprijin și sfaturi, dar nu să facă el totul. Proprietarii din Transilvania au societăți. Dacă nu sunt îndestulătoare, să mai înființeze și să le specializeze. Datoria acestora ar fi să creeze condițiile necesare spre a ajunge la o rentabilitate mai mare a moșiilor prin intensificarea agriculturii și a întregii exploatări a moșiilor. Și tot ele să ceară, unde nevoea s'ar simți neapărat, ajutorul statului.

Dar acest tembelism, care stăpânește mintea și judecata poporului nostru, ne face la cea dintâi lovitură a soartei să lăsăm aripile'n jos; iar, dacă e ceva de făcut, nu știu alta decât să se agate de pulpana statului.

Ziarul mai trage luarea aminte, că organizatorii și oratorii întrunirii de proprietari s'au recrutat dintre frunțașii opoziției. Aceștia propovăduesc pretutindenea libertatea individuală, când e vorba de amăgit mulțimea cu vorbe sunătoare. Dar ori de câte ori vine prilejul de a dovedi ce valoare morală este în libertatea individuală și s'o întrebuințeze pe terenul social și economic, numai decât își pierd încrederea, și toată energia o întrebuințează cerând sprijinul unui guvern, pe care îl combat de alt-fel cu ura cea mai înverșunată.

Clasa proprietarilor unguri din Transilvania trebuie ajutată și va fi ajutată în lupta ei pentru traiu.

Statul li va da mână de ajutor. Dar ca să poată fi mântuită, trebuie să se lupte și singură, încordându-și toată energia și desfășurând o activitate bine îndreptată și neobosită.

Fenomenul, care îngrozește pe proprietarii mari și mijlocii unguri din Transilvania, — cum zice și „Pester Lloyd” — nu e ceva special Transilvaniei. Dimpotrivă,

țiunea la o viață înțeleaptă, ba însăși le face rost de o oadaie cât mai potrivită de-a putea trăi fericiți. Tinerii nu-s mulțumiți cu sfaturile și cu viața modestă propusă de mama-soacră, ci în dorul lor spre o viață liberă, fac o expediție de recunoaștere în odăile vecine, unde sunt încântați de liniștea și mâncările găsite. Îndrăzneala șoarecelui-cavaler și neascultarea sfatului bun se răsplătește, când cade prins în cursă. Norocul face, ca să fie lăsat liber, care fapt cumintește părechea ușuratică și o hotărăște la o viață model.

Cu privire la fond și formă istorioara e bine reușită. Autorul cearcă să dea tinerimii o iconană reală a vieții casnice din primele zile. Din cauza conținutului apoi a unor cuvinte prea expresive, cetirea ei e potrivită pentru adulți.

Însemnătatea educativă: Șorecioaica bătrână e o gospodină bună, mamă adevărată. Tinăra păreche un exemplu al neascultării, ale cărei urmări pot fi chiar fatale. Partea bună a acestei neascultări este scoaterea în relief a credinței femeii față de bărbat și a tinerii unul la altul sub orice împrejurări.

Îndreptarea puținelor greșeli de stil, gramatică, mai multe de ortografie și înlocuirea unor cuvinte de înțeles străin, ar face ca traducerea să fie pe deplin succasă.

(Va urma).

el se constată pretutindenea, începând cu Statele-Unite ale Americii și sfârșind cu Franța. Nu numai socializării marxiste, dar și alți specialiști în economia politică, osândiseră la moarte clasa țărănească, cu mică proprietate demonstrând, că dacă mai trăește, face minunea aceasta numai prin sărăcia și răbdarea cu care s'a deprins. Proceau toți neîntârziata ruină a acestei clase, căderea ei în proletariatul agricol și deci biruința proprietății mari, căci aceasta poate întrebuința mașini și unelte perfecționate, seminți selecționate, poate vinde de-a dreptul la consumatori și cumpăra dela cei mai mari producători etc. Iată însă că mișcarea cooperativă a arătat și țăranilor mici proprietarii calea mântuirii. S'au asociat și au căpătat astfel puțință de-a avea la îndemână absolut toate perfecționările agriculturii mari. Țăranii asociați au ajuns la bună stare și au biruit proprietatea mare în lupta pentru traiu. Pricina de căpetenie este că țăranii lucrează ei înșiși pământul, caută ei singuri și cu ai lor de vite, nu atârână mai de loc de munca salariată, afară de un număr de argați sau argate, cari privesc acest răstimp din viața lor ca o școală pentru gospodăria lor viitoare. Dimpotrivă, proprietarul mare nu găsește muncitori agricoli efitini, fiindcă aștia ori se duc în industrie, unde salariile sunt urcate ori pleacă peste ocean în Americă. Va să zică proprietarul, când nu și lucrează cu mâinile sale moșiile, trebuie să plătească foarte scump pe muncitori și, mai rău de cât atata, munca salariaților nu e făcută cu destulă îngrijire, nici cu toată tragerea de inimă. S'a dovedit că mașinile agricole date pe seama salariaților se strică foarte repede.

Din aceste pricini proprietatea mare nu poate face agricultură rentabilă chiar dacă e intensivă. Agricultură cea mai intensivă și mai rentabilă o poate face țăranul bine pregătit și organizat în societăți cooperative pentru toate trebuințele.

Așa fiind, ori ce ar face proprietarii mari și mijlocii din Ardeal și oricât de mare să fie ajutorul pe care li-l va da statul, cea mai mare parte din ei va trebui să se ruineze și să și vândă moșiile, pe care i se dă preț bun, în cât poate să și plătească datoriile și să-i mai rămâie încă un prisos să-l bage în alte întreprinderi bănoase. Vor rămânea în picioare numai cei cu bani destui, cu pregătire agronomică bună, cari vor înființa ferme mici, să le dea în arândă la țărani.

Ori cum, evoluția lucrează, în Transilvania, în folosul clasei țărănești române, clasa stringătoare și energetică, bine organizată economiceste și stare în a lua în mână rolul social și politic legat de stăpânirea pământului.

Reprezentări teatrale românești.

Sibiu, 26 Septembrie n.

Am anunțat, că o trupă de artiști de primul rang, sub conducerea dlui Victor Antonescu (artist al Teatrului național din București), a obținut concesiunea dela ministrul cultelor ungar, să dea anul acesta 52 de reprezentațiuni în Ardeal și în ținuturile locuite de români în Ungaria, iar în anii viitori și mai multe.

Așadar vizitele artiștilor adevărați, din România, cari înainte vreme erau numai la prilejuri sărbătorești, acum vor fi statornice. E acesta un eveniment însemnat pentru viața noastră culturală și teatrală. Publicul din Ardeal și Ungaria, pentru care era o raritate a vedea artă românească superioară, se va putea duce la reprezentațiile acestei trupe, fără a se desiluziona. Căci ceice vor face pelerinajul artistic la noi, sunt fala scenei românești.

Vine Ioan Brezeanu, artistul societății clase I. al Teatrului național, despre care marele Caragiale, într'un portret ce i-a făcut, s'a exprimat astfel:

„Fără pretenții de a decripta talente, dar și fără nici o ezitare, citez a spune: Brezeanu este un extraordinar temperament, o natură desăvârșită de artist, unul dintre rarele fenomene, cari pun adanc marca lor pe o întreagă epocă artistică; nu vorbesc decât de concepțiile lui mari, de artistul nostru în „Mort fără luminare”, în „Doctorul fără voie”, în „Scrisoarea perdută”, în „Noaptea furtunoasă”, în „Avarul”, și judecați despre minunata bogăție a invenției lui, varietatea fantaziei lui, puterea stăpână cu care și face palpabile concepțiunile. Nici o fibră a ființei lui nu s'astâmpără o clipă; toate lucrează potrivit și cât se poate de adevărat și sincer. Și ceace face să se ridice așa de sus creațiunile acestui artist, este dragostea călduroasă, cu care el le îmbracă pe toate într'un fel de atmosferă lirică, particulară”.

Și dacă maestrul Caragiale vorbește în astfel de termeni despre actorul Brezeanu, ne putem da seamă câte prilejuri de încântare și de mulțumire va procura Brezeanu

cu jocul său publicului bun și iubitor de frumos.

Alături de Brezeanu, mai vine cea mai mare comediantă din România, d-na Maria Ciucurescu, care în rolurile femeiești, e ceace Brezeanu e ca talent în rolurile bărbătești: stau pe aceeași treaptă.

Actrița esuberantă și pasionată, d-na Ciucurescu în rolurile ce le interpretează, în vorbe și mișcări, pune toată căldura patimei, care umple viața eroinei ca și viața ei. Demonul rampei trăește într'însa și de aceea știe să găsească eternul strigăt, care să traducă sbuciumul pasiunii omenești, iar cu verva ei admirabilă, știe să stărnească râsul cel mai sănătos la spectatori.

Mai vine artistul Constantin Mărculescu, iarși un frunțaș al Teatrului, și bine cunoscut publicului sibian dela reprezentațiile date mai anii trecuți. Actorul Mărculescu are o dicțiune care face plăcere prin preciziunea ei; de câte ori joacă în „Fântâna Blanduziei”, în „Herod și Leandru”, în „Hamlet”, este sărbătorit de public.

Trupa are un asambliu ireproșabil, care va interpreta piesele: *Năpasta și O noapte furtunoasă* de Caragiale, *O căminie* de Căpitan Ursache, *Linuștea casei* din franțuzește de Nicolae Ținc, *Legea irtării* după Landy, de Haralamb Lecca, *Sacrificiul* de Robert Bracco etc.

Trupa se compune din 12 artiști. Pe lângă cei înșirați mai sus, menționăm aci pe d-nele Marioara Antonescu, Eleonora Malcoici, (dela Teatrul Național) Elena Starescu, Sofia Ionescu (Teatrul Comedia) d-nii I. Georgean, V. Malcoici (Teatrul Național), T. Georgescu (Teatrul Comedia).

Directorul trupei, dl Victor Antonescu, care de asemenea va juca în repertoriul anunțat, se bucură de o frumoasă popularitate prin faptul că a propovăduit meșteșugul artei dramatice în România. Împreună cu marele Nottara și regretatul Liciu a făcut turneurile cele mai apreciate în provincie. Și în Bucovina a fost cu Liciu. Cu acest mare artist făcuse planul turneului în Ardeal. Dar moartea răpise prea curând pe maestrul Liciu, așa că abea azi, dl Victor Antonescu, va realiza acest proiect.

Laudă se cuvine acestui artist, care grație spiritului său de inițiativă a reușit să obțină dela guvernul ungar concesiunea ca o trupă bine organizată din România, să ducă frumosul grai românesc prin Ardeal și Ungaria.

Primele reprezentații vor începe pe la mijlocul lunii Octomvrie stil nou, probabil în Sibiu. Trupa va da apoi câte trei reprezentații în Alba-Iulia, Blaj, Orăștie, Făgăraș, Brașov, Brad, Abrud, Lipova, Oradea-mare, Beiuș, Arad, Lugoj, Caransebeș.

Cum turneul acesta poate fi considerat ca un adevărat impuls social educativ pentru poporul românesc din Ardeal și Ungaria, — nu ne îndoiim că'n localitățile acestea se va arăta trupei încrederea și simpatia cea mai mare.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

În conformitate cu ordinul consistorial din 19 Martie, a. c. Nr. 3642 Școl. convoc prin aceasta pe toți învățătorii gr.-or. români din cercul conferențiar al VIII. (protopopiatele Abrud și Câmpeni) la conferința învățătorească anuală, ce se va ținea în 17 și 18 Octomvrie, st. v. a. c. în localul școlii profesionale gr.-or. române din Abrud.

Ordinea de zi:

1. Invocarea Duhului Sfânt, la 8 ore, în biserică gr.-or. rom. din Abrud.
2. Deschiderea conferinței, prin comisarul consistorial.
3. Metodele, după cari s'a predat și după cari se predă astăzi limba maghiară în școalele noastre, de Dumitru Magda, inv. în Galați.
4. Limba maghiară în clasa I, lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ, de Nicolae Mateș, inv. în Albac.
5. Limba maghiară în clasa a II-a, lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ, de Stefan Lupu, inv. în Vărtop.
6. Limba maghiară în clasa III-a, lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ, de Alexandru Galdău, inv. în Ponele.
7. Limba maghiară în clasa a IV-a, lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ, de Victor Vodă, inv. în Feneș.
8. Limba maghiară în clasa a V-a, lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ, de Gerasim Sicoe, inv. în Sohodol.
9. Limba maghiară în clasa a VI-a, lecție practică și o scurtă tratare teoretică

în legătură cu planul de învățământ, de Nicolae Prața, inv. în B. Poieni.

10. Manualele de limba maghiară din școlile noastre și modul lor de întreținere, de Traian Pașca, inv. în Garda-de-jos.

11. Care ar fi metoda cea mai potrivită spre a satisface cerințele art. de lege XXVII din 1907 cu privire la propunerea limbii maghiare, ținând în același timp seamă de scopul general al învățământului și de caracterul special al școlilor noastre, de George Bucur, inv. în Certege.

12. Mișcarea pedagogică literară din ultimul an școlar, de Ioan Lazar, inv. în Arada.

13. Raport despre starea învățământului din cerc, de comisia permanentă.

14. Raportul comisiei încredințate de conferența din anul trecut, să studieze cauzele degenerării portului din Munții-Apuseni și să propună măsuri de îndreptare. Referent Ioan Motora, inv. în Câmpeni.

Lucrările teoretice trebuie trimise comisiei permanente cu 8 zile înainte de înfrunirea conferenței pe adresa: Avram Sărbu, în Câmpeni-Topânfalva.

Comisia permanentă o convoca la ședință pe 16 Octombrie st. v, ora 8 dimineață, în localul școlii din Arud.

Nagyszeben-Sibiu, 12 Septembrie 1913.
Dr. Vasile Stan
comisar consistorial.

Convocare.

Convoc pe domnii învățători din protopresbiteratul rom. gr. or. al Zărândului la Conferența anuală, ce se va ține Sâmbătă și Duminică în 12/25 și 13/26 Octombrie a. c., în școala noastră din Vaca, cu următorul

PROGRAM:

1. Discurs de deschidere (Limba maghiară în școlile noastre populare), ziua primă, la 9 ore a. m.

2. Metodele după cari s'a predat, și după cari se predă astăzi limba maghiară în școlile noastre, de Pavel Lazar, inv. în Mesteacăn.

3. Limba maghiară în cl. I. (lecție practică și o scurtă tratare teoretică) de Gheoghe Jula, inv. în Brad.

4. Limba maghiară în cl. II. (ca mai sus), de Ioan Bunea, inv. în Blăjeni-Criș-Grosuri.

5. Limba maghiară în cl. III. (c. m. s.), de Petru Popa, inv. în Ribicioara de jos.

6. Limba maghiară în cl. IV. (c. m. s.), de Traian Grozav, inv. în Ribita.

7. Limba maghiară în cl. V. (c. m. s.), de Simion Stănuțel, inv. în Hârteșani.

8. Limba maghiară în cl. VI. (c. m. s.), de Irina Cosciuc, inv. în Brad.

9. Manualele de limbă maghiară din școlile noastre și modul lor de întreținere, de Petru Rusu, inv. în Cebea.

10. Care ar fi metoda cea mai potrivită spre a satisface cerințelor art. de lege XXVII din anul 1907 cu privire la propunerea limbii maghiare, ținând în același timp seamă de scopul general al învățământului și de caracterul special al școlilor noastre? lucrarea de premiu (v. Circulara P. V. C. sub nr. 3642 Școl. 1913).

11. Mișcarea pedagogică literară din ultimul an școlar, de Mihail Stoia inv. în Brad.

12. Raport despre starea învățământului din cerc, cetit de Ioan Germân, inv. în Brad, în calitate de președinte al comisiei permanente actuale.

Deschiderea conferenței îi va premerge, la 8 ore dim., invocarea Duhului Sfânt, în biserica din Vaca.

Lucrările teoretice de sub 3—8 vor avea să fie cât se poate de concise și vor avea să pornească dela ceea ce stabilește „Planul de învățământ”.

Toate lucrările teoretice și practice de sub nr. 2—11 vor avea să fie până inclusive 5/18 Octombrie a. c. la dl Ioan Germân, Brad.

Sunt poștiți și P. O. domni preoți.

Brad, în 9/22 Sept. 1913.

Dr. Traian Suciu
comisar consist.

Convocare.

În conformitate cu circulara P. V. Consistor arhidiecezan Nr. 3642 școl. 1913, convoc Conferența învățătorilor a Cercului I, protopopiatele: Brașov, Bran, Treiscaune pe zilele de 24 și 25 Oct. (6 și 7. Nov.) în Brașov, sala gimnaziului român.

Ordinea de zi:

1. Invocarea duhului sfânt și paras-tas pentru sufletele răposaiților învățători din cerc. (8 ore dimineața, în biserica Sf. Nicolae).

2. Discurs de deschidere din partea comisariatului consistorial despre: Limba maghiară în școlile noastre confesionale.

3. Metodele după cari s'a predat și după cari se predă astăzi limba maghiară în

școlile noastre confesionale. (Ioan Mudroiu, tract. Treiscaune; P. Dan, tract. Bran; N. Stoicovici și G. Popescu, tract. Brașov).

4. Limba maghiară în cl. I. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (V. Bărbier, Măeruş; G. Lincu, Cristian).

5. Limba maghiară în cl. II. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (I. Dima, Feldioara).

6. Limba maghiară în cl. III. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (Ios. Renghea, Rașnov; N. Garoiu, Poiana-Mărului).

7. Limba maghiară în cl. IV. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (V. Ivan, Satulung, St. Belindescu, Brașov).

8. Limba maghiară în cl. V. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (Ioan Sporea, Feldioara).

9. Limba maghiară în VI. lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ. (Bartolomeiu Tîpei, Rașnov; Romulus Cosma, Stupii).

10. Manualele de limba maghiară din școlile noastre și modul lor de întreținere. (Savu Luca, Satulung; N. Odor, Turcheș).

11. Care ar fi metoda cea mai potrivită spre a satisface cerințelor art. de lege XXVII din 1907 cu privire la propunerea limbii maghiare, ținând în același timp seamă de scopul general al învățământului și de caracterul special al școlilor noastre? (Reflectanții la „premiul A. Barseanu”).

12. Mișcarea pedagogică literară din ultimul an școlar. (A. Boldor, Codlea).

13. Raport despre starea învățământului din cerc, făcut de comisiunea permanentă, pe baza rapoartelor comisiilor permanente tractuale.

14. Organizarea conferențelor generale învățătoresci (Val. Pană, Zărnești).

Lucrările în scris sunt a se prezenta comisiei permanente cu 8 zile înainte de conferență.

Brașov, în 10/23 Septembrie.

N. Bogdanu
prof. comisar consistorial.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Înălțarea Sf. Cruci”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri, la orele obicinuite.

Intrevederea regilor. Din Roma se vestește, că regele grec Constantin, și regele sârb Petru vor avea în primele zile din Octombrie o întrevedere cu regele Victor Emanuel în capitala Italiei.

Fidantări princiere. Ziarele din capitala română aduc știrea, că în luna lui Octombrie se vor produce în dinastia României două importante evenimente. Principele Carol se va logodi cu marea ducesă Olga, fiica țarului rusesc. Îndată după aceasta se va proclama logodna prințesei Elisabeta a României cu principele George, moștenitorul tronului grecesc.

Stabilirea listei viriliștilor. Lista viriliștilor municipali ai comitatului Sibiu este afișată la casa comitatului, și se găsește și în cancelaria protonotarului, începând cu ziua de astăzi, Vineri, până în 10 Octombrie n. În acest interval se pot face recursuri, care se înaintează președintelui comisiei verificatoare.

Svonuri despre demisiunea șefului de stat major. Ziarele aduc știri despre o apropiată schimbare în personalul statului major al armatei noastre. E vorba, că baronul Conrad Hölzendorf se va retrage dela postul de șef, în urma deosebirii de păreri, care s'a ivit între dânsul și între arhiducele moștenitor. Baronul Conrad Hölzendorf a plecat Luni în concediu pe câteva zile.

La regele Italiei. Din Roma vine știrea, că în 21 Septembrie ministrul de interne român dl Take Ionescu a fost primit în San Rosore în audiență de regele Italiei și reținut la dejun.

Agentura postală. În comuna Bîntînă, comitatul Hunedoarei, se înființează o agen-tură postală, care-și începe activitatea cu ziua de 1 Octombrie 1913. Aparțin agen-turii comunele: Bîntînă, Gelmar și Pișchînt.

Impotriva alcoolului. În 22 Septembrie s'a deschis în Milano congresul al 14-lea internațional antialcoolic. Participă la acest congres trei sute cincizeci de delegați.

Parastas în Deva. Primim următoarele: Parastasul pentru Aurel Vlaicu în Deva, servit Duminică în 21 Septembrie n. de preotul local Laurențiu Curea cu asistența preoților Nicolae Berariu din Bejan, George Guga din M. Șoimuș și Serafim Berariu din Vulceaz, a înfrunit în biserica gr. or. rom. întregă inteligența a ambelor biserici surori. Doamne și domnișoare au împrejmuț par-tea stângă a stranei, formând un spalir sâr-bătorese, tinerimea școlară a dat răspunsu-rile sub conducerea dlui învățător Nicolau Igna, iar poporul numeros ni-a dat din nou dovadă că el este temelia vieții noastre. Solurile, cântate cu pricepere și duioșie de părinții Laurențiu Curea și Serafim Be-rariu, ne-au impresionat adânc pe toți. Părințele Serafim Berariu a ținut o predică bine îngrijită despre viața lui Cristos și principiile sale dumnezeiești umanitare, despre chemarea bisericii noastre naționale și da-torințele, ce le avem ca buni români și buni creștini. Al doilea măiestru cuvânt l-a rostit părințele Laurențiu Curea, care ni-a pre-zențat în colorii vii pe Aurel Vlaicu, ca pe un prototip al iubirii de neam și al inteli-genței cuceritoare de văzduh. El a murit, ca un martir al științei și al iubirii de neam. La acest parastas frumos și românesc al tuturor Românilor de bine a venit în-treagă societatea cultă română și s'a contopit într'un singur mănunchiu cu po-porul nostru. Umbra lui Vlaicu a înfrunit pe frații din Deva și jur. Drăgălașele dsoare Alexandrina Moldovan și Lucia L. Hossu au colectat pentru monumentul lui Vlaicu aproape 300 cor, un rezultat prea mulțămitor în împrejurările de azi. Fiecare și-a făcut datoria. A. e.

Moartea unui fiu de țar. În Marburg din Hessa a răposat zilele acestea, prin-cipele Alexandru Iurievski în etate de 41 ani. Decedatul era fiul țarului Alexandru II și al prințesei Catarina Dolgoruki, cu care țarul închease o căsătorie morganatică.

Hymen. Luni s'a serbat în Lugoj cu-nunia dlui Emanuel Comșa, director de bancă din Brad, cu d-soara Florica Popovici, fiica părintelui protopop al Lugojului, Gheorghe Popovici. Felicitări!

Muzeu istoric muzical. Unul din cele mai interesante muzee s'a deschis Sâmbătă în Colonia, și anume un muzeu istoric mu-zical, moștenit de oraș dela un consilier, de curând răposat. Colecțiunea cuprinde 2500 instrumente de muzică și o comoară foarte prețioasă de manuscrise și epistole de-ale renumiților artiști, cu totul cam 20 mii de bucăți. Valoarea muzeului, unic în felul său, este de câteva milioane de mărci.

Caz de moarte. Iosif Siegescu, fost în-vățător în Cârnecea, în Bănat, și tatăl pro-fesorului universitar, a încetat din viață și a fost înmormântat Marți în Secaș. Odih-nească în pace!

La fondul Victor și Eugenia Tordă-șianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Vasile Popa, c. și r. maior penz. (Brașov), 50 bani; Stefan Morariu, paroh (Cunța), so-ția sa Virginia și copiii lor Virgil și Felicia 1 cor.; Ion Rusu, paroh Juncu de jos, 2 cor.; Nicolae Cojocariu, învățăcel cunpănar, 50 bani; Valer Popovici, paroh (Sibiul), apli-când pe fiul său Viorel la mehanicul Wul-tschner, 1 cor.; Ilie Dragoman econom în (Ilimbav) și Pompiliu Constantin, dir. școl. (Danăș), câte 20 bani și Traian Oprea, pro-topop (Vârșet), 1 cor.

Jertfele aviației. Un statistician arată în *Standard* numărul victimelor aviației începând din 1909 până astăzi. În 1909 și-au pierdut viața în interesul științei aviatice 3 oameni; în 1910 numărul victimelor se urcă la 29, în 1911 la 76, în 1912 la 117, și tot 117 este numărul aviatorilor nenoro-ciți până acum în 1913. În anii aceștia au murit prin urmare 343 de eroi ai văzdu-hului. După țări: 96 din Franța, 79 din Germania, 51 din America, 37 din Anglia, 23 din Italia, 21 din Rusia, 8 din Austro-Ungaria, 6 din Elveția, 5 din Belgia, 3 din Grecia, 2 din România, câte unul din Olanda Munteneș și alte țări. Nu trebuie însă pierdut din vedere, că numărul sburătorilor crește cu mult mai tare, decât al victimelor, și că cifra morților scade în raport cu dis-tanțele parcurse.

Un torero în retragere. Vestitul torero Bombita al Spaniei, care a obținut în timp de 15 ani o mulțime de triumfuri în are-nele din Spania, Franța de sud și America, s'a hotărît să-și părăsească meseria și să se retragă în viață privată. În cursul anilor Bombita a omorât peste trei mii de tauri și a făcut o avere de câteva milioane de coroane, — care cu greu ar fi făcut-o ca funcționar bunăoară.

Albanezii și rășunarea. Din Scutari se vestește, că malisorii au ținut zilele acestea o adunare, în care au făcut jură-mânt să renunțe, de aici încolo la rășbu-nările atât de obișnuite la poporul albanez. Hotărârea însemnează, că se înlătură un obicei vechi și rău, care nu numai a stricat buna înțelegere între albanezi, ci i-a făcut incapabili de acțiuni mai mari, tocmai în momente hotărâtoare. Rășboiul din Bal-cani a dat naștere independenței albaneze; acum se pare, că frunții țării voesc în adevăr să pornească pe calea culturii și a progresului.

În sbor peste marea mediterană. Renu-mitul aviator francez Garros a trecut în sbor Marea mediterană. Drumul de 900 kilometri l-a făcut în patru ore și 45 minute. Garros este astfel primul om, care a trecut marea în sbor, și cel dintâi care în timp atât de scurt a sărit din Franța în Tunis. Aviatorul s'a înălțat cu aeroplanul Marți dimineața la orele 6 în St. Rafael aproape de Nizza și, sburând asupra insulei Sardinia, a sosit la orele 10 și 45 minute în Bizerta; (pe oră a parcurs 190 kilometri). Garros este astăzi de 25 de ani. Pentru fapta sa măreață este felițat din toate părțile.

Teatru în Sibiu. Sâmbătă și Duminică se va juca *Păpușica* (Buksi), operetă nouă, în trei acte, cu muzica de Gilbert.

Conferențele preoțești.

Convocare.

Conferența preoțimii ortodoxe române din protopopiatul Câmpenilor se va ține la 26 Sept. v. 1913 în Câmpeni cu următorul

PROGRAM:

1. Serviciul divin la 7^{1/2} ore a. m. îndeplinindu-se de Mihail Iancu, paroh în Suprapetri, care va și predica luând de baza evanghelia Duminicii înainte de 18 Sept. 1913.

2. Deschiderea și constituirea confe-renței în reședința protopopiatului.

3. Discuție asupra îndeplinirii servi-ciului divin și a tinerii predicii.

4. Credințele populare religioase (is-vorul și folosul lor) de Traian Costea, paroh în Garda de sus.

5. Chestiunea învățăturilor sectare, propusă de Ven. Consistor și luată de Ioan Todea, paroh în Lăpuș.

6. Sinoadele parohiale și conducerea lor, de Ioan Nicola, paroh în Arada.

7. Purtarea și îmbrăcămîntea preo-ților în afară de serviciu, de Nicolau Palade, paroh în Câmpeni.

8. Rapoartele preoților despre activi-tatea lor pe anul trecut, precum și conspectele despre numirea locurilor și a numirilor dis-tinctive ale oamenilor.

La această conferență se invită și se in-datorese a participa toți onorații preoți, con-form normelor în vigoare.

Câmpeni, 10 Septembrie 1913.

Romul Furdui
protopop.

Cărți și reviste.

Carte didactică aprobată. Ministrul de culte și instrucțiune publică a aprobat sub Nrul 141,325/1913: *Geografia patriei* și ele-mente din geografia universală pentru școa-lele primare de I. Dariu, dir. școl. pensionar, în colaborare cu D. Lupan, prof. gimnazial. Edițiunea IX-a. Se poate procura dela Ti-pografa A. Mureșianu-Braniște et comp. Brașov, cu 50 fileri exemplarul.

Busturi frumoase.

Librăria diecezană din Arad anunță, că intrând în legături cu un sculptor renu-mit, i-a succes să câștige în execuție fru-moasă și succasă Busturile următorilor bă-rbați mari ai neamului nostru: Andrei Mu-rășanu, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Vasile de Stroescu, Traian, Avram Iancu, Horea, Cloșca, Crișan, Mihai Viteazul și Aurel Vlaicu.

Busturile sunt de mărimea 40×24 cm. Bucata, din cement englez, costă 5 cor., — din ghips 4 cor., — iar bronzat 6 cor.

Seria completă (11 buc.) comandată de odată, execuție cement englez, costă 44 cor., — din ghips 33 cor., — iar bronzat 55 cor.

Ceice comandă seria completă sunt rugați, ca pentru crutarea speselor de trans-portal, cu ocazia comanda să indice pe lângă posta ultimă și gara mai apropiată.

Comandele sunt a se adresa: *Libră-riei diecezană, Arad, strada Deák Ferencz 35.*

Ad Nr. pp 1044/1913. (265) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Muntele-rece**, prin aceasta se deschide concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasonate în coala B, pentru congruă.

Suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, sunt a se înainta subscrisului până la termenul susindicat, iar reflecțiilor sunt poftiți a se prezenta la sf. biserică în vre-o **Duminecă** ori **sărbătoare**, ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 6 Septembrie 1913.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 975/1913 (267) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din comuna **Persani**, tractul protopresbiteral al Făgărașului, se scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 cor., din cari 600 cor. dela popor, restul întregire dela stat votată deja.

Învățătorul ales este dator a conduce copiii în **Dumineci** și **sărbători** la biserică, a forma cor și a cânta cu ei la sf. liturghie și a ținea școală de repetiție și strana când va fi lipsă.

Cererile să se înainteze subsemnatului oficiu cu termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul și să cânte în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, la 23 Septembrie 1913.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 571/1913 (258) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din comuna **Presaca**, tractul protopresbiteral al Abrudului, se scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1200 cor., din cari 600 cor. dela popor, restul întregire dela stat votată deja prin rescripțiul ministerial din 4 Iunie a. c. Nr. 77,274, cvartir și lemne de foc 2 stângini sau în bani 30 coroane.

Învățătorul ales este dator a conduce copiii în **Dumineci** și **sărbători** la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie și a ținea școală de repetiție.

Cererile să se înainteze subsemnatului oficiu cu termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 1 Septembrie 1913.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 697/1913 (251) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător din comuna **Hărăstăș** protopresbiteral Turda, se scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar 600 coroane din repartitia pe popor, iar restul de 600 coroane s'a cerut dela stat. Cvartir și grădină în natură.

Concurenții să și înainteze cererile instruite conform legii în vigoare la oficiul protopresbiteral al Turzii.

Cel ales pe lângă celelalte îndatoriri este obligat a instrui elevii în cântările bisericesti, a provedea cu ei în **Dumineci** și **sărbători** cântările liturgice în biserică. Drept aceea cei care doresc a fi aleși să se prezinte în sfânta biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a se face cunoscuți poporului.

Hărăstăș, la 25 August 1913

Comitetul parohial român gr.-or.

George Mureșian, **Gregoriu Muntean**,
paroh-președinte. notar.

Vidi: **I. Murașianu**,
protopop.

Publicațiune.

Biserica gr.-or. rom. din Gușterița (Szent-erzsébet), exarandeză în calea licitațiunii publice un pășunat bun de oi în mărime de 35 jug. 585 st. □ pe timp de 3 ani, începând cu **1 Aprilie 1914 st. n.** Licitațiunea se va ținea la **29 Septembrie 1913 st. v. la oarele 2 p. m.** în localul școlii române din loc.

Interesații pot lua informații, până la termenul susindicat, la oficiul parohial gr.-or. rom. din Gușterița. (264) 2—2

Gușterița, la 10/23 Septembrie 1913.

Comitetul parohial.

Nr. 3992/1913. (263) 2—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic în **cercul sanitar Polyán**, (cercul Szerdahely, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs. De cercul sanitar cu sediul Polyán se țin următoarele comune: Polyán, Ród și Zsinna.

Concurenții, cari doresc se ocupe acest post împreună cu emolumentele statorite în art. de lege XXXVIII. din 1908, au să-și înainteze petițiile instruite cu documentele prescrie în §. 7. din art. de lege XXXVIII. din 1908 și cu cele despre serviciul de până XXXX. acum, la subscrisul până în ziua de 19 Octombrie a. c. la 12 ore.

Cu provocare la lit. 2 din §. 7 al art. de lege XXXVIII. din 1908, se fac atenți concurenții, că în cercul sanitar al Polyáni, partea cea mai mare a locuitorilor vorbește limba română.

Szerdahely, la 19 Septembrie 1913.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 889/1913. (246) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Cața**, devenit vacant prin pensionarea inv. George Pop, se scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1200 cor. salar fundamental, apoi clasa și gradele de salar conform art. de lege XVI. din 1913 — toate plătite din cassa bisericeii. Mai departe cvartir corăspunzător în edificiul școlii, grădină și lemne de foc.

Pentru formarea și conducerea unui cor în mai multe voci cu tinerimea, învățătorul va primi o remunerație deosebită.

Nou alesul e obligat să dea ajutor canturului de strană la utrenie și să cânte răspunsurile liturgice cu elevii de școală în **Dumineci** și **sărbători**.

Cei cu optitudini muzicale vor fi preferiți.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu protopesc în termenul prescriș.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înțelegere cu comitetul parohial din Cața. Cohalm, în 23 August 1913.

Ioan Berean
adm. prot.

Nr. 877/1913 (252) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. română din comuna **Gusu** (Kisludas), protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental solvibil din cassa bisericeii în 3 rate egale, 600 cor., restul salarului este votat dela stat.

2. Cvartir în edificiul școlii.

3. Grădina școlii spre folosință.

4. Lemne capătă în rând cu locuitorii comunei o soarte, având a plăti comunei taxa anuală prescrișă în fiecare an, a și-le tăia și aduce acasă pe spesele sale proprii.

Alesul este obligat a merge în **Dumineci** și **sărbători** regulat la biserică și a cânta cu elevii răspunsurile liturgice; a cultiva grădina de pomni și legume cu școlarii fără altă remunerație.

Înainte de alegere să se prezinte în vre-o **Duminecă**, ori **sărbătoare** în biserică poporului, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și a face cunoștință cu poporul.

Cererile instruite conform normelor din vigoare sunt a se înainta în termenul fixat oficiului protopesc în Mercurea.

Gusu, din ședința comitetului parohial ținută la 25 August v. 1913.

Ștefan Medeșan, **Ioan Rusu**,
președinte. notar.

Am văzut **Avr. S. Păcurariu**
protopresbiter.

652/1913

(260) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător al școlii noastre din **Costeni** (Kosztafalva), protopresbiteratul „Cetatea-de-peatră“, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul e: 300 cor. dela comuna bisericească și 900 cor. ajutor de stat, votat deja sub Nr. 2506/1913.

Cvartir în natură și 20 cor. relut de grădină.

Rugărilor de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Lă pușul-unguresc, (Magyarlápós) 4/17 Septembrie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului „Cetatea-de-peatră“, în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 888/1913. (257) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala populară gr.-or. din **Cărpiniș**, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar de 600 cor. din repartitie, iară restul dela stat. Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor. și 2 stângini lemne de foc.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor lor cu documentele recerute în termen deschis la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei.

Oficiul protopesc în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Cărpiniș, la 3/16 Septembrie 1913.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință, cu **15 Septembrie a. c.** am deschis în **Heidengasse Nr. 10** un (266) 1—3

Atelier de croitorie

împreună cu o **școală de cusut și croit**. Imi permit a mai observa, că pe baza cunoștințelor mele câștigate în Berlin și Viena sunt în stare a implini toate lucrurile încredințate mie cu cea mai mare exactitate și punctualitate.

Bojena Bărdaș recte Trnka.

Sibiu, Heidengasse Nr. 10.

Locul de întâlnire al Românilor în Cluje în strada **Francisc Iosif Nrul 12** la**„Hotelul Vulturul de aur“**

cu cafană și restaurant, precum și odăi eftine, culină de casă bună, — iar pentru caii oaspeților sosiți cu trăsuri, stau grajduri potrivite la dispoziție.

(201) Proprietar: 9—10

F. Boday Mihály,
Kolozsvár, Cluj.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milionară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote**ANTONIU NOVOTNY**în **Timișoara-Fabric**

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (133) 12—52

Clopotele găurite

o **invențiune proprie și premiată** în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toate de metal. Prețouranturi ilustrate gratis.

